

Wymagania edukacyjne z Wiedzy o społeczeństwie dla uczniów klasy 8a w obowiązującym roku szkolnym

I. Wymagania ogólne na poszczególne oceny:

Ocena dopuszczająca (2) – Uczeń:

- rozpoznaje i wyjaśnia podstawowe pojęcia, zjawiska oraz prawidłowości życia społecznego (m.in. funkcjonowanie grup społecznych, społeczności lokalnej, regionalnej i państwowej),
 - wskazuje podstawowe zasady ustroju Rzeczypospolitej Polskiej oraz posiada elementarną wiedzę o organach władz publicznych i prawach człowieka,
 - uzasadnia znaczenie prostych procedur demokratycznych i stosuje je w życiu szkoły oraz grup, w których uczestniczy,
 - znajduje proste informacje na temat życia społecznego i publicznego w bezpośrednio dostępnych źródłach.
-

Ocena dostateczna (3) – Uczeń:

- zna i rozumie najważniejsze pojęcia, zasady oraz mechanizmy funkcjonowania życia społecznego i ustroju RP, co pozwala na uchwycenie podstawowych zależności w państwie i społeczeństwie,
 - opisuje zasady funkcjonowania samorządu, organów władzy publicznej, środków masowego przekazu oraz wybranych spraw międzynarodowych,
 - wyjaśnia znaczenie aktywności obywatelskiej oraz rozpoznaje własne prawa, obowiązki i podstawowe potrzeby w otoczeniu,
 - wyszukuje i gromadzi informacje dotyczące życia społecznego i publicznego z różnych źródeł.
-

Ocena dobra (4) – Uczeń:

- posiada wiedzę o strukturach społecznych, ustroju politycznym, prawach człowieka i relacjach międzynarodowych, pozwalającą na samodzielne rozumienie większości zjawisk publicznych,
- analizuje i wykorzystuje zgromadzone informacje do tworzenia własnej, spójnej wypowiedzi na temat wydarzeń z życia społecznego i publicznego,
- selekcjonuje i przetwarza informacje z różnych mediów i dokumentów, interpretując bieżące wydarzenia społeczno-polityczne,
- z pomocą nauczyciela rozpoznaje i analizuje problemy najbliższego otoczenia oraz poszukuje sposobów ich rozwiązania.

Ocena bardzo dobra (5) – Uczeń:

- opisuje złożone zjawiska społeczno-polityczne, uwzględniając wymiar lokalny, państwowy i międzynarodowy oraz relacje między nimi,
 - samodzielnie rozpoznaje przypadki łamania praw człowieka/obywatela w otoczeniu,
 - argumentuje zasadność postaw obywatelskich (odpowiedzialność, troska o dobro wspólne, tolerancja)
 - rozpoznaje problemy społeczności lokalnej i proponuje konkretne sposoby ich rozwiązania,
 - potrafi formułować własne, dojrzałe opinie i stanowiska w sprawach publicznych, uzasadniając je poprawną analizą faktów i źródeł informacji.
-

Ocena celująca (6) – Uczeń:

- swobodnie operuje pojęciami z zakresu nauk społecznych, politologii, prawa, ekonomii i stosunków międzynarodowych, przedstawiając procesy społeczne w szerokim kontekście,
- efektywnie komunikuje się w sprawach życia publicznego, aktywnie dyskutuje i rzeczowo precyzuje oraz broni własnych argumentów,
- prezentuje postawę asertywną, wykazuje wysoką umiejętność współpracy w grupie, podziału zadań oraz rozumie i stosuje w praktyce zasadę samorządności,
- samodzielnie i krytycznie analizuje źródła informacji (w tym przekazy medialne), samodzielnie rozwiązuje problemy społeczne oraz potrafi zastosować wiedzę w nowych, nieoczywistych sytuacjach publicznych.

II. Przedmiotem oceniania są:

- wiadomości,
- umiejętności,
- praca ucznia na lekcji.

III. Formy i sposoby oceniania wiadomości i umiejętności ucznia:

1. Sposoby i formy oceniania na lekcjach Wiedzy o społeczeństwie:

- * Sprawdziany pisemne – zapowiadane z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem, są obowiązkowe.
 - * Kartkówki – obejmują materiał z 1-3 ostatnich tematów lekcyjnych, (mogą być zapowiedziane lub niezapowiedziane). Zapowiedziane kartkówki są obowiązkowe. W interesie ucznia jest zgłosić ów fakt nieobecności nauczycielowi na początku lekcji.
 - * Odpowiedź ustna – obejmuje materiał z 1-3 ostatnich tematów lekcyjnych. Zakres obowiązujący do odpowiedzi wynika z treści omawianych podczas tych tematów lekcyjnych.
 - * **Prezentacja przygotowanej przez ucznia „prasówki”.**
 - * Samodzielna (bądź grupowa) praca ucznia na lekcji – np. w formie kart pracy.
 - * Projekty samodzielne bądź grupowe.
 - * Nauczyciel może (lecz nie ma obowiązku) zadawać pisemne prace domowe. Są one nieobowiązkowe i nie stawia się z nich ocen cyfrowych. Chętni uczniowie, którzy wykonają nieobowiązkową pracę domową oraz PRZEKAŻĄ JĄ NAUCZYCIELOWI, otrzymują informację zwrotną. Regularne wykonywanie nieobowiązkowych prac domowych, W PRZYPADKU ICH ZADAWANIA PRZEZ NAUCZYCIELA, stanowi podstawę do podwyższenia rocznej oceny klasyfikacyjnej, zgodnie z przepisami statutowymi.
2. Uczeń nieobecny na sprawdzianie pisemnym lub kartkówce zapowiedzianej jest zobowiązany napisać go w terminie uzgodnionym z nauczycielem.
3. Uczeń ma prawo poprawić sprawdziany pisemne i zapowiedziane kartkówki do 2 tygodni od dnia podania informacji o ocenie. Jednakże podejście do poprawy oceny niedostatecznej z kartkówki zapowiedzianej i sprawdzianu pisemnego jest obowiązkowe. Terminy poprawy wszystkich ocen odbywają się w czasie uzgodnionym z nauczycielem.
4. Uczeń jest zobowiązany do systematycznego przygotowywania się z bieżącego materiału, również w przypadku nieobecności.
5. Uczniowi przysługują 2 nieprzygotowania do lekcji w semestrze bez konieczności uzasadnienia. Zgłoszenia należy dokonać w formie pisemnej przed rozpoczęciem zajęć. W przypadku dłuższej nieobecności w szkole uczeń jest zobowiązany zgłosić ten fakt nauczycielowi na początku lekcji, aby uniknąć utraty prawa do nieprzygotowania.

IV. Uwagi pozostałe:

- * Na lekcji obowiązują: podręcznik, zeszyt, długopis, ołówek.
- * Uczeń ma prawo poprawić każdą ocenę bieżącą w terminie wyznaczonym przez nauczyciela danego przedmiotu, przynajmniej jeden raz (o ile nauczyciel nie zdecyduje inaczej);
- * Warunki i tryb uzyskania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej z obowiązkowych zajęć edukacyjnych reguluje statut szkoły.

V. Treści nauczania:

Ocenie podlega znajomość i rozumienie treści ustalonych i wynikających z podstawy programowej dla klasy 8.

I. Społeczna natura człowieka. Uczeń:

- 1) uzasadnia, że człowiek jest istotą społeczną; wyjaśnia znaczenie potrzeb społecznych człowieka (kontaktu, przynależności, uznania);
- 2) wymienia cechy grup społecznych; charakteryzuje grupę koleżeńską i grupę nastawioną na realizację określonego zadania; uzasadnia, że efektywna współpraca przynosi różne korzyści;
- 3) rozpoznaje sytuacje wymagające podjęcia decyzji indywidualnej i grupowej; wyjaśnia i stosuje podstawowe sposoby podejmowania wspólnych decyzji;
- 4) podaje przykłady trudnych społecznie sytuacji, w których należy zachować się asertywnie; uzasadnia, że można zachować dystans wobec nieaprobowanych przez siebie zachowań innych ludzi lub przeciwstawić się im;
- 5) uzasadnia, że konflikt w grupie może wynikać z różnych przyczyn (sprzeczne interesy, inne cele); przedstawia sposoby rozwiązywania konfliktów oraz analizuje ich zalety i wady.

II. Rodzina. Uczeń:

- 1) charakteryzuje rodzinę jako grupę społeczną; przedstawia rolę rodziców i osób starszych w rodzinie; analizuje wartości ważne dla jego rodziny;
- 2) analizuje wpływ, jaki rodzina wywiera na dzieci; przedstawia prawa i obowiązki dzieci w rodzinie;
- 3) wyjaśnia, jak funkcjonuje gospodarstwo domowe; wymienia główne źródła jego dochodów i kategorie wydatków, planuje jego budżet.

III. Szkoła i edukacja. Uczeń:

- 1) przedstawia funkcje szkoły;
- 2) charakteryzuje klasę szkolną i życie szkolnej społeczności; przedstawia działania samorządu uczniowskiego;
- 3) wymienia prawa i obowiązki ucznia; rozpoznaje przypadki naruszania praw uczniów oraz pracowników szkoły; przedstawia sposoby dochodzenia praw, które zostały naruszone.

IV. Prawa człowieka. Uczeń:

- 1) uzasadnia, że godność człowieka jest podstawą różnych systemów moralnych; wyjaśnia, że jest ona źródłem powszechnych, przyrodzonych, nienaruszalnych i niezbywalnych wolności i praw człowieka; analizuje sformułowania preambuły Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka;

- 2) wykazuje różnice między prawami a wolnościami człowieka (na przykładzie praw i wolności osobistych zawartych w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej);
- 3) wymienia prawa dzieci i analizuje przepisy Konwencji o prawach dziecka;
- 4) podaje przykłady działań Rzecznika Praw Dziecka;
- 5) wymienia prawa i wolności polityczne zawarte w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej; wykazuje, że dzięki nim człowiek może mieć wpływ na życie publiczne;
- 6) wykazuje, że prawa człowieka muszą być chronione; wyjaśnia rolę Rzecznika Praw Obywatelskich i podaje przykłady jego działań;
- 7) przedstawia przykłady działań organizacji pozarządowych na rzecz ochrony praw człowieka; uzasadnia potrzebę przeciwstawiania się zjawiskom braku tolerancji wobec różnych mniejszości.

V. Nieletni wobec prawa. Uczeń:

- 1) rozpoznaje zachowania związane z przemocą fizyczną i psychiczną, w tym werbalną, wobec siebie i innych; wymienia osoby i instytucje, które należy powiadomić w takich sytuacjach;
- 2) przedstawia korzyści i zagrożenia wynikające z korzystania z zasobów Internetu, rozpoznaje przemoc w cyberprzestrzeni i wyjaśnia, jak należy na nią reagować, wyjaśnia, na jakich zasadach nieletni odpowiadają za popełnienie wykroczeń i przestępstw;
- 4) przedstawia uprawnienia policjantów i funkcjonariuszy innych służb porządkowych oraz swoje prawa w kontakcie z tymi służbami.

VI. Społeczność lokalna. Uczeń:

- 1) wymienia zadania samorządu gminnego;
- 2) przedstawia, jak zorganizowany jest urząd gminy (miasta / dzielnicy);
- 3) wymienia organy stanowiące i wykonawcze w gminie (mieście / dzielnicy); przedstawia, jak są one wybierane i jak mogą zostać odwołane; podaje uprawnienia tych organów;
- 4) podaje, kto pełni funkcje wójta / burmistrza / prezydenta miasta i przewodniczącego rady gminy / miasta; znajduje w mediach lokalnych informacje na temat publicznych działań osób pełniących funkcje w organach samorządu terytorialnego;
- 5) znajduje i przedstawia informacje na temat swojej gminy, wydarzeń i postaci z jej dziejów;
- 6) rozpoznaje problemy społeczne swojej społeczności lokalnej (np. wynikające z sytuacji demograficznej, gospodarczej, infrastrukturalnej); formułuje sądy dotyczące tych problemów.

VII. Społeczność regionalna. Uczeń:

- 1) znajduje i przedstawia podstawowe informacje o swoim regionie, wydarzenia i postaci z jego dziejów; lokalizuje własne województwo i powiaty wchodzące w jego skład oraz pozostałe województwa;
- 2) wymienia przykładowe zadania samorządu powiatowego i województwa;
- 3) wymienia organy stanowiące i wykonawcze samorządu powiatowego i województwa; przedstawia, jak są one wybierane i jak mogą zostać odwołane; podaje zadania tych organów;
- 4) przedstawia tradycje i zwyczaje swojej społeczności regionalnej.

VIII. Wspólnoty narodowe / etniczne i ojczyzna. Uczeń:

- 1) wyjaśnia, co oznacza być Polakiem lub członkiem innej wspólnoty narodowej / etnicznej oraz co łączy człowieka z ojczyzną – Polską; przedstawia te więzi na własnym przykładzie;
- 2) wyjaśnia, czym obywatelstwo różni się od narodowości; wymienia konstytucyjne obowiązki obywatela;
- 3) analizuje symbole Rzeczypospolitej Polskiej; wyjaśnia, czym powinna przejawiać się postawa patriotyczna młodego i dorosłego człowieka;
- 4) wymienia mieszkające w Polsce mniejszości narodowe i etniczne, grupę posługującą się językiem regionalnym oraz grupy migrantów (w tym uchodźców) i lokalizuje miejsca ich zwartego zamieszkiwania; przedstawia – za Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej – prawa przysługujące etnicznym grupom mniejszościowym;
- 5) uzasadnia, że można pogodzić różne tożsamości społeczno-kulturowe (regionalną, narodową / etniczną, państwową / obywatelską, europejską); rozpoznaje przejawy ksenofobii, w tym rasizmu, szowinizmu i antysemityzmu, oraz uzasadnia potrzebę przeciwstawiania się tym zjawiskom.

IX. Udział obywateli w życiu publicznym – społeczeństwo obywatelskie. Uczeń:

- 1) podaje cnoty obywatelskie (np. odpowiedzialność, troska o dobro wspólne, aktywność, przedsiębiorczość, solidarność, roztropność, tolerancja, odwaga cywilna); wykazuje, odwołując się do działań wybitnych Polek i Polaków, znaczenie ich urzeczywistnienia dla pożytku publicznego;
- 2) przedstawia cele i formy działań organizacji pozarządowych aktywnych w społeczności lokalnej i regionie; wykazuje, że działalność tego typu prowadzi do realizacji różnorodnych potrzeb;
- 3) przedstawia cele i przykłady działania organizacji społecznych skupiających młodych ludzi w Polsce; wyjaśnia ideę wolontariatu i przedstawia formy działalności wolontariuszy;
- 4) przedstawia formy wpływania obywateli na decyzje władz samorządowych, przykłady realizacji lokalnych inicjatyw mieszkańców finansowanych z budżetów obywatelskich oraz przedsięwzięć podejmowanych przez młodzieżowe rady gminy / miasta;
- 5) uzasadnia potrzebę przestrzegania zasad etycznych w życiu publicznym; rozpoznaje przejawy ich łamania i podaje skutki takich działań.

X. Środki masowego przekazu. Uczeń:

- 1) przedstawia funkcje i rodzaje środków masowego przekazu; wyjaśnia znaczenie środków masowego przekazu dla wolności słowa;
- 2) znajduje w mediach wiadomości na wskazany temat; odróżnia informacje o faktach od komentarzy i opinii; wyjaśnia, na czym powinna polegać rzetelność dziennikarzy;
- 3) wskazuje cele kampanii społecznych; analizuje materiały z wybranej kampanii tego rodzaju;
- 4) wykazuje znaczenie opinii publicznej; znajduje w Internecie komunikaty z badań opinii publicznej oraz odczytuje i interpretuje proste wyniki takich badań.

XI. Demokracja w Rzeczypospolitej Polskiej. Uczeń:

- 1) wymienia podstawowe cechy i funkcje państwa; wyjaśnia, czym zajmuje się władza państwowa;
- 2) wyjaśnia zasadę suwerenności narodu; przedstawia sprawy, które mogą być poddane pod referendum;
- 3) wyjaśnia zasadę przedstawicielstwa (demokracji pośredniej); przedstawia zasady wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej oraz zasady działania i najważniejsze kompetencje izb parlamentu;
- 4) wyjaśnia zasadę pluralizmu politycznego; wymienia partie polityczne, których przedstawiciele zasiadają w Sejmie Rzeczypospolitej Polskiej ; przedstawia cele działania partii politycznych oraz wykazuje, że konkurują one w życiu publicznym; znajduje informacje na temat działań wybranej partii (jej struktur regionalnych lub centralnych);
- 5) wyjaśnia zasadę republikańskiej formy rządu; przedstawia sposób wyboru i podstawowe kompetencje Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej; znajduje informacje o działaniach urzędującego Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej;
- 6) wyjaśnia zasadę państwa prawa, w tym zasady niezależności sądów i niezawisłości sędziów; wyjaśnia zasadę dwuinstancyjności postępowania sądowego;
- 7) wyjaśnia zasadę konstytucjonalizmu; podaje szczególne cechy konstytucji; znajduje w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przepisy dotyczące wskazanej kwestii; podaje kompetencje Trybunału Konstytucyjnego Rzeczypospolitej Polskiej;
- 8) wyjaśnia zasadę trójpodziału władzy; objaśnia konieczność poparcia większości sejmowej dla Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej (bądź jej działań); przedstawia podstawowe kompetencje Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej; podaje imię i nazwisko urzędującego prezesa Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej; wykazuje, że decyzje podejmowane w wybranym ministerstwie mają wpływ na życie jego rodziny.

XII. Sprawy międzynarodowe. Uczeń:

- 1) wymienia cele i przejawy działania Organizacji Narodów Zjednoczonych i Organizacji Paktu Północnoatlantyckiego;
- 2) wymienia cele działania Unii Europejskiej; przedstawia podstawowe korzyści związane z obecnością Polski w tej organizacji dla pracowników i osób podróżujących; znajduje informacje o wykorzystaniu funduszy unijnych w swojej gminie lub swoim regionie;
- 3) przedstawia działalność Polski w Organizacji Narodów Zjednoczonych, Unii Europejskiej i Organizacji Paktu Północnoatlantyckiego;
- 4) formułuje sądy w sprawach wybranych problemów społecznych współczesnego świata; rozważa propozycje działań w kierunku poprawy warunków życia innych ludzi na świecie.

Opracował: Maciej Chyla